

DEBRECENI EGYETEM
Gazdaságtudományi Kar
Gazdálkodástudományi Intézet

Dr. Apáti Ferenc, egyetemi docens

A versenyképes gyümölcs- és kajszitermesztés feltételrendszere

KAJSZIBARACK TANÁCSKOZÁS ÉS FAJTABEMUTATÓ
Cegléd, 2016. július 14.

Azért nem vagyunk eléggé versenyképesek, mert....:

- ...a nyugat-európai termelők sokkal több támogatást kapnak,
- abszolút értékben is alacsonyak a támogatások, ezért növelni kellene,
- nincs elegendő/megfelelő piaci igény arra, amit termelünk,
- a konkurencia okozza nekünk a legtöbb kárt, ezért valahogy ki kellene „tiltani” a piacról,
- csökkenteni kell a termelési költségeket, mert csak így lehet jövedelmezőbb a termelés,
- a szaktudás a nagy termesztési hagyományainkból kifolyólag rendelkezésre áll,
- kiváló hazai fajtákkal rendelkezünk,
- kiválóak az ökológiai adottságaink.

Előadás vázlata

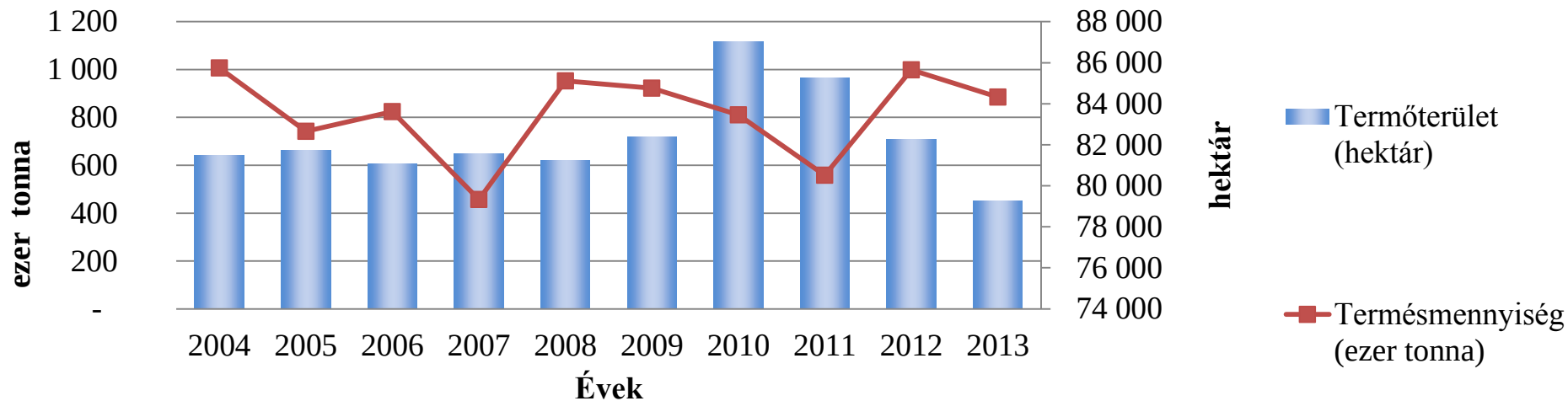
1. A gyümölcságazat fejlődési tendenciái 2004-2013 között.
2. A versenyképesség feltétel- és eszközrendszere:
 1. Piaci igények
 2. Piacra jutás, versenyképes árualap
 3. Hatékony, gazdaságos termelés
3. Az ágazatfejlődés jövőbeni kilátásainak, realitásainak értékelése a várható gazdasági környezetben
4. A kajszitermesztés üzemgazdasági megítélése

1. A gyümölcságazat fejlődési tendenciái (2004-2013)

Gyümölcsstermesztés – termelési volumen

Fajcsoport	Fajok	Termésmennyiség*	Termőterület**
Bogyósok	Ribizli	Jelentősen csökkent	Jelentősen csökkent
	Málna	Jelentősen csökkent	Jelentősen csökkent
	Egres	Jelentősen csökkent	Jelentősen csökkent
	Szeder	Jelentősen csökkent	Jelentősen csökkent
	Szamóca	Stagnál	Növekedett
	Bodza	Növekedett	Növekedett
Csonthéjasok	Kajsziarack	Jelentősen csökkent	Csökkent
	Őszibarack	Csökkent	Csökkent
	Szilva	Csökkent	Stagnál
	Meggy	Stagnál	Stagnál
	Cseresznye	Csökkent	Növekedett
Alma-termésűek	Alma	Stagnál	Csökkent
	Körte	Stagnál	Stagnál
Héjasok	Dió	Stagnál	Stagnál

* Termésmennyiségek alakulása az utóbbi 10 évben (2012-2013. évek átlaga viszonyítva a 2003-2004. évek átlagához)

** Termőterületek alakulása az utóbbi 10 évben (2012-2013. évek átlaga viszonyítva a 2003-2004. évek átlagához)

Stagnál: 0-10% csökkenés
Csökkent: 10-30% csökkenés
Jelentősen csökkent: 30%-tól nagyobb csökkenés

2. A versenyképesség feltétel- és eszközrendszere

Mi a versenyképes?

amire van fizetőképes
fogyasztói / vevői
igény

- Piaci igény mindig van!!!
- A kérdés:
 - Ki szállítja be?
 - Milyen áron?

amit piacra
tudunk juttatni

- Nagy, egységes árualap
- Piac által megkívánt, homogén minőség
- Folyamatos beszállítás
- Gyors rendelésteljesítés
- Beszállítói megbízhatóság
- **Magas színvonalú posztharvest**
- **Fejlett logisztika**
- **Feldolgozóipar**

aminek a termelése
hatékony / gazdaságos

- Befektetett tőke igény
- Forgótőke igény
- Munkaerő igény
- **Terméshozam**
- **Termésminőség**
- **Termesztési kockázat**
- Értékesítési árak
- Piaci biztonság

- Jövedelem
- Jövedelmezőség
- Megtérülési idő

Mi a versenyképes?

amire van fizetőképes
fogyasztói / vevői
igény

- Piaci igény mindig van!!!
- A kérdés:
 - Ki szállítja be?
 - Milyen áron?

amit piacra
tudunk juttatni

- Nagy, egységes árualap
- Piac által megkívánt, homogén minőség
- Folyamatos beszállítás
- Gyors rendelésteljesítés
- Beszállítói megbízhatóság
- **Magas színvonalú posztharvest**
- **Fejlett logisztika**
- **Feldolgozóipar**

aminek a termelése
hatékony / gazdaságos

- Befektetett tőke igény
- Forgótőke igény
- Munkaerő igény
- **Terméshozam**
- **Termésminőség**
- **Termesztési kockázat**
- Értékesítési árak
- Piaci biztonság
- Jövedelem
- Jövedelmezőség
- Megtérülési idő

Piacra jutás

– versenyképes árualapok megteremtése –

Piaci letisztulás

- Egzakt minőségi szabványok bevezetése
- Versenyképtelen ültetvények „kierőltetett” felszámolása
- „Közvetlen” támogatások szigorítása
- Terület alapú átalány nyereségadózás
- ÁFA-csökkentés

Piaci transzparencia

- Piaci letisztulás!!!!
- Piaci információs rendszerek kiépítése

Termelés szervezettsége

- Piaci letisztulás!!!!
- TÉSZ-szabályok szigorítása
- Szolgáltató Poszt-harveszt Központok

Posztharveszt, logisztika

- Termelői szervezetség fokozása!!!
- VP támogatások

Feldolgozóipar

- Alapanyag termelés fejlesztése!!!
- Kapacitásnövelés: VP, GINOP támogatások

Mi a versenyképes?

A termelés hatékonyságának fokozása

**aminek a termelése
hatékony / gazdaságos**

- Piaci igény mindig van!!!
- A kérdés:
 - Ki szállítja be?
 - Milyen áron?

- Nagy, egységes árualap
- Piac által megkívánt, homogén minőség
- Folyamatos beszállítás
- Gyors rendelésteljesítés
- Beszállítói megbízhatóság
- Magas színvonalú posztharvest
- Fejlett logisztika
- Feldolgozóipar

- Befektetett tőke igény
- Forgótőke igény
- Munkaerő igény
- **Terméshozam**
- **Termésminőség**
- **Termesztési kockázat**
- Értékesítési árak
- Piaci biztonság
- Jövedelem
- Jövedelmezőség
- Megtérülési idő

Szakágazat megnevezése	A nyereséges termelés minimumkritériuma	A gazdaságos termelés minimumkritériuma	Jó színvonalú hazai üzemek hozama
Alma	22-30	40-50	30-50
Körte	10-15	20-30	15-25
Birs	8-10	13-18	12-20
Meggy	7-9	12-15	12-18
Cseresznye	4-6	8-12	6-12
Őszibarack	10-15	15-25	20-30
Kajszi	6-8	15-20	15-20
Szilva	15-20	25-30	20-40
Bodza	3-5	8-10	7-12
Szamóca	8-11	12-15	10-30
Piros ribizske	4-5	8-10	6-10
Fekete ribizske	2-3	4-6	1-3
Málna	4-8	7-12	8-10
Szeder	8-12	15-20	12-14
Csemegekukorica	12-14	16-19	16-20
Zöldborsó	4-6	7-8	6-8
Zöldbab	8-10	12-16	10-15
Görögdinnye	30-40	50-60	50-70
Hagyma	40-50	55-70	45-70
Káposzta (frisspiaci)	25-35	40-50	30-50
Káposzta (savanyított)	40-50	80-90	80-100
Sárgarépa (tárolási)	30-35	40-50	40-60
Szfi. ipari paradicsom	60-65	80-85	80-95
Szfi. paprika	35-40	45-55	40-60
Szfi. konzervuborka (kg/fm)	9-11	13-15	13-18
Hajt. paradicsom (kg/m ²)	30-35	35-45	35-50
Hajt. paprika (kg/m ²)	12-16	15-20	15-25
Hajt. kígyóuborka (kg/m ²)	30-35	40-50	38-45

Gyümölcsstermesztés - termelési színvonal

Fajcsoport	Fajok	Elmaradottsági mutató * 2010-2013	Relatív termelési színvonal mutató **			
			1985-1988	1995-1998	2001-2004	2010-2013
Bogyósok	Ribizli	-83%	68%	40%	46%	25%
	Szamóca	-79%	71%	53%	59%	39%
	Egres	-64%	67%	71%	95%	65%
	Málna	-70%	88%	99%	85%	35%
Csonthéjasok	Kajszibarack	-63%	66%	30%	38%	28%
	Szilva	-60%	95%	49%	43%	26%
	Őszibarack	-64%	71%	75%	48%	39%
	Meggy	-44%	77%	53%	33%	31%
	Cseresznye	-83%	86%	82%	89%	39%
Alma-termésűek	Alma	-68%	70%	39%	35%	37%
	Körte	-77%	96%	72%	61%	41%
Héjasok	Dió	-78%	75%	95%	41%	38%

* Hazai átlagozamok alakulása 2010-2013 között a „top 5” versenytárs átlaghozamához viszonyítva

** Hazai átlaghozamok a hazai jó színvonalhoz viszonyítva

A versenyképes terméshozam és -minőség elérését leginkább korlátozó tényezők

Az intenzív termeléshez szükséges tényezők

3. Ágazati kilátások a várható gazdasági környezetben

Ágazati kilátások a várható gazdasági környezetben

Ágazati kilátások a várható gazdasági környezetben

A nem befolyásolható makrokörnyezeti tényezők érdemben nem változnak:

A szántóföldi növénytermesztés versenyképességét fokozzák a kertészettel szemben, vagy az extenzívebb kertészeti termelés irányába hatnak:

- alacsony földárak,
- közvetlen támogatások magas összege és terület alapú elosztása,
- magas gabona- és olajnövény-árak,
- munkaerő hiánya,
- a gazdaság öröklésének megoldatlansága,
- a termelői gondolkodás ráfordítás- és kockázatminimalizáló jellege,
- hosszú távon nem kiszámítható gazdaságpolitika
- kérdéses a politikai akarat a nagy ívű, összehangolt kertészeti fejlesztésre.

Kilátások:

Csak 10-20%-os ágazati növekedésre számítunk, de nem kizárható a további stagnálás sem.

Azért nem vagyunk eléggé versenyképesek, mert....:

- ...a nyugat-európai termelők sokkal több támogatást kapnak,
- abszolút értékben is alacsonyak a támogatások, ezért növelni kellene,
- nincs elegendő/megfelelő piaci igény arra, amit termelünk,
- a konkurencia okozza nekünk a legtöbb kárt, ezért valahogy ki kellene „tiltani” a piacról,
- csökkenteni kell a termelési költségeket, mert csak így lehet jövedelmezőbb a termelés,
- a szaktudás a nagy termesztési hagyományainkból kifolyólag rendelkezésre áll,
- kiváló hazai fajtákkal rendelkezünk,
- kiválóak az ökológiai adottságaink.

A kajszitermesztés gazdasági megítélése

A kajszai ökonómiai megítélése

A vizsgált gazdaságok és ültetvények

- Alany: Myrobalan
- Fajták: hagyományos és új fajták egyaránt
- Térállás: 5-6 m x 3-4 m
- Tőszám: 400-670 fa/ha
- Öntözés: mikroöntözés (csepegtető)
- Betakarítás: kézi (80% frisspiaci – 20% ipari)
- Termésszint: 15-20 t/ha
- Termék: döntően 35-55 mm, M10-es rekeszbe, kézzel szedett, vál.-csom. nélkül.

Jó technológiai színvonalú, korszerű üzemek (felső harmad)

Input árak: ÁFA nélkül, 2015-2016. évi árszínvonal
Értékesítési árak: ÁFA nélkül, az elmúlt kb. 3-5 év átlaga

Beruházás időszaka

A kajszi beruházási költsége (eFt/ha)

Megnevezés	Költség
Terület- és talaj-előkészítés	600
Támlerendezés létesítése	0
Oltvány + kiültetés	1 200
Öntözőberendezés létesítése	900
Egyéb	350
Telepítési költség összesen	3 050
1-5. évi ápolási költség	3 350
Teljes beruházási költség	6 400
Bevétel a termőre fordulási időszakban	3 200
Tiszta beruházási költség	3 200

Amortizációs költség a termőévekben: 267 eFt/ha/év

Termőkor időszaka

Termelési költség egy átlagos termőévben

Hozamszint: 12 t/ha

Munkaművelet	Költség (eFt/ha)	Költség (Ft/kg)
Metszés	146,2	12,2
Talaj- és sorközművelés	79,9	6,7
Tápanyag-gazdálkodás	151,8	12,6
Növényvédelem	237,6	19,8
Termésritkítás	200,0	16,7
Öntözés (folyó költség)	59,6	5,0
Betakarítás	373,2	31,1
Egyéb munkák és költségek	156,8	13,1
Ültetvény amortizációja	267,0	22,2
Közvetlen költség összesen	1 672,0	139,3
Általános költség	200,0	16,7
Összes termelési költség	1 872,0	156,0
<i>Működési költség</i>	<i>1 605,0</i>	<i>133,8</i>

A kajszitermelés hozama, termelési értéke, jövedelme

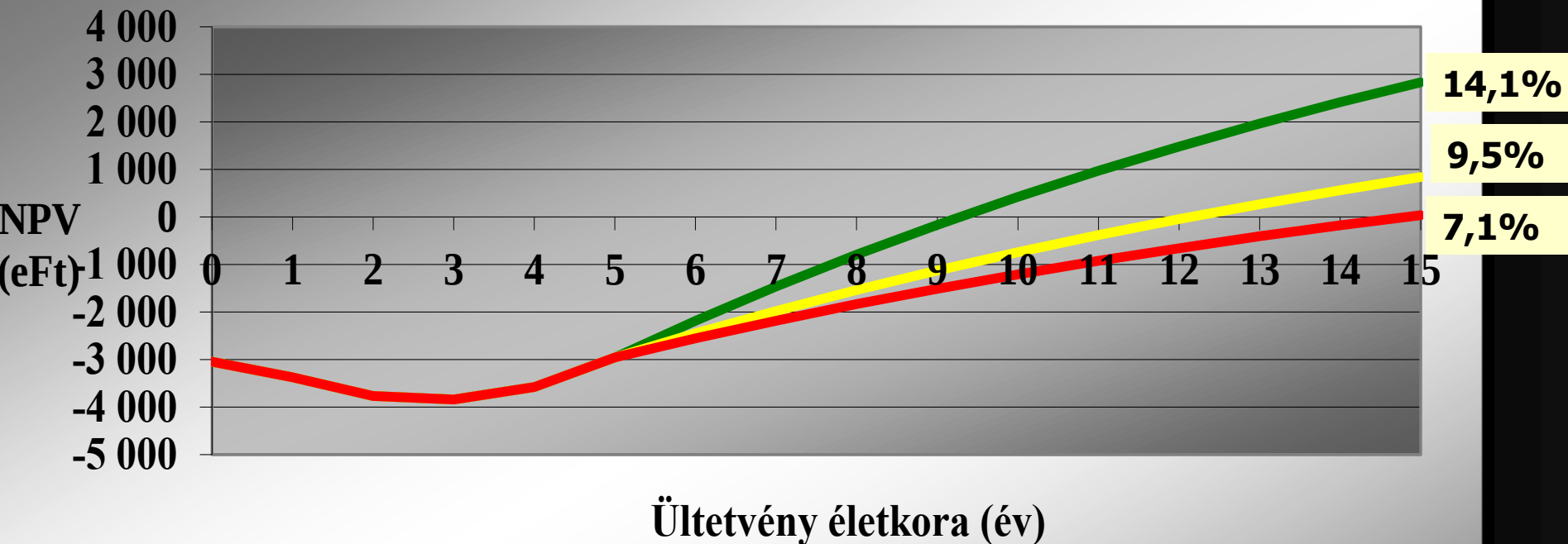
Megnevezés	M.e.	Hozamszintek		
		12,0 t/ha	10,0 t/ha	7,0 t/ha
Terméshozam	t/ha	12,0	10,0	7,0
Étkezési / ipari arány	%	80/20	80/20	80/20
Értékesítési ár - étkezési - ipari	Ft/kg	270 70	270 70	270 70
TERMELÉSI ÉRTÉK	eFt/ha	2 760	2 300	1 610
ÖSSZES TERM. KÖLTSÉG	eFt/ha	1 872	1 812	1 590
NETTÓ JÖVEDELEM*	eFt/ha	888	488	20
CASH FLOW	eFt/ha	1 155	755	287
Ktg. arányos jövedelmezőség	%	47%	27%	1%
Önköltség	Ft/kg	156	181	227

*Adózás előtti eredmény

Gazdaságosság a teljes ültetvény-élettartam alatt

A kajszi ültetvény gazdaságossága – 7%-os banki kamat fölötti kumulált nyereség –

— Hozam: 12 t/ha — Hozam: 10,0 t/ha — Hozam: 9,2 t/ha

**KÖSZÖNÖM
A MEGTISZTELŐ
FIGYELMET!**